

СЕКЦІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – канд. техн. наук, доц. В.М. Якубенко

Р. Васьків

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Р.З. Берлінг

АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ З ПОВЕРНЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

Сучасний банк – це комерційна структура, яка працює в конкурентному середовищі й активно розвиває свою діяльність на фінансовому ринку. Головним її напрямом залишається кредитування суб'єктів господарювання й фізичних осіб. Воно є істотним джерелом інвестицій, сприяє безперервності й прискоренню відтворювального процесу, зміцненню економічного потенціалу країни й здатне зайняти головне місце в загальному обсязі банківських операцій, які приносять банку дохід. Кредитування є також основним джерелом банківських ризиків, які можуть призвести до значних втрат, що підтвердила ситуація в банківській системі України в умовах фінансово-економічної кризи 2008 р.

Актуальною є проблема поліпшення якості кредитного портфеля банків, оскільки значна кількість наданих позик не повертається їм своєчасно, що гальмує подальшу кредитну підтримку банками розвитку реального сектору економіки й негативно позначається на темпах і масштабах суспільного виробництва. Станом на 01.01.2012 р. прострочені кредити банків становили 79.3 млрд. грн., або 9.6 % від загальної суми їх кредитних вкладень.

Прострочена позикова заборгованість є величезною державною проблемою, прострочені кредити знецінюють активи банківської системи, що спричиняє банкрутство чи необхідність докапіталізації банків. Ефективність наявних форм забезпечення повернення кредиту залежить від дієвості правового механізму, правової й економічної грамотності працівників банку, дотримання норм ділової етики гарантами платіжних зобов'язань.

До сфери економічних наслідків зазначеної проблеми позикової заборгованості в кредитному портфелі банків можуть бути не тільки фінансові втрати, а й погіршення іміджу тих банків, для яких проблема повернення проблемних кредитів є найгострішою. Адже для них підвищується ризик ліквідності, оскільки це позначається на спроможності

банків залучати міжбанківські кредити. Посилюється реальна загроза масового вилучення коштів вкладниками з банківських рахунків і звільнення за власним бажанням кваліфікованих спеціалістів, що ще більше загострює й так складну ситуацію в банку.

Було з'ясовано, що причиною збільшення проблемних кредитів у сучасних умовах стало активне кредитування фінансовими установами роздрібною сегмента, до того ж ризики цього сегменту набагато вищі, ніж інших (корпоративного та малого бізнесу). Відповідно до зростання оборотів збільшились і обсяги неповернень. Головну загрозу проблемних портфельів становить споживче кредитування, яке набуло широкого розмаху 2008 р., що, своєю чергою, спричинило збільшення проблемної заборгованості.

Відомі два основні етапи управління проблемними активами банку:

- 1) моніторинг кредитних ризиків – робота з виявлення ознак проблемності в активів до виникнення простроченої заборгованості;
- 2) повернення простроченої заборгованості – робота із проблемними активами після виникнення простроченої заборгованості.

Водночас відзначимо, що усі методи, які викривує банк, завжди спрямовані на зміну або припинення існуючих між кредитором і боржником договірних кредитних зобов'язань, або на виникнення між ними нових правовідносин, у результаті яких попередні кредитні правовідносини припиняються шляхом виконання позичальником (або третьою особою) нових зобов'язань, що виникли між ними.

На цьому етапі можна виділити такі методи боротьби з проблемною заборгованістю: внесення доповнення у текст кредитного договору, пролонгація кредиту, реструктуризація кредиту (що є одним з найефективніших), ліквідація застави (найрадикальніший спосіб), судові заходи для повернення боргу та “метод партнерського поводження”.

Також є можливість сегментування заборгованості, коли частину її стягує банк, а частину передають у колекторське агенство.

Найбільшу ефективність в сучасних умовах продемонструвала європейська система управління заборгованістю. Успішність її зумовлена наявністю чіткої стратегії управління проблемними кредитами, співробітництвом з колекторськими агенствами та наявністю централізованого бюро кредитних історій.

Сутність та економічна оцінка кожного з цих методів повернення банкам проблемної позичкової заборгованості клієнтів є кроком до зниження проблемної позичкової заборгованості як умова виходу банківської системи України з кризи.